

Torah from Around the World

קמח אין תורה אין ואם תורה אין קמח אין אם
*Zonder levensonderhoud is er geen Tora
en zonder Tora is er geen levensonderhoud.*
(R. Eleazar ben Azarja, Pirké Avot 3:21)

Sidra Sjemot, Sjemot [Exodus] 1:1-6:1
Tanach blz. 109-118
Haftara: I Sjemoeël [Samuel] 3:1-21
Tanach blz. 544-545

Commentaar door [rabbijn Dr. John Levi](#)
Rabbi Emeritus van [Temple Bet Israel](#), Victoria, Australië

Vertaling: Paula Reisner
[Het Engelse origineel](#)

Het verhaal van Joseef is voorbij. Zijn nakomelingen hebben zijn gebalsemde lichaam ‘thuis’ gebracht. En nu beginnen we een nieuw boek van de Tora en de hoofdstukken aan het begin bevatten enige verrassingen.

Aanvankelijk gaat de tekst -afgezien van de lijst van de stammen van Israel- volledig over vrouwen: de vroedvrouwen van de joodse slaven in Egypte, de moeder der wanhoop van Mosjee’s moeder, de tegenwoordigheid van geest van Mirjam en het barmhartige handelen van de Egyptische prinses. De vrouw van Mosjee, Tsipora, zal een dramatische entree maken tegen het einde van de sidra. We hebben de neiging hun aanwezigheid over het hoofd te zien omdat het boek Sjemot ons confronteert met het drama van de brandende doornstruik dat niet verbrandt, de openbaring van Gods Naam en het duel tussen Mosjee en de Farao (en zijn tovenaars) om het volk te laten gaan.

Er is en ander element, dat het waard is om in ogeschouw te nemen. Nog kort geleden, nam ik, in Australië, deel aan een speciaal symposium over de rol van de rechterlijke macht en de opstellers van de wetgeving. Niet minder dan drie leden van “The Supreme Court”, het Hooggerechtshof van de Verenigde Staten waren uitgenodigd om deel te nemen. Het debat richtte zich op het gezag van de wet. Per slot van rekening, in een democratie kiezen we onze wetgevers. De uiteindelijke macht ligt dus bij het volk. Aan de andere kant benoemen we ook rechters en zij zijn het die later beslissen wat de wet werkelijk zegt; zij zijn het die de wetten op nieuwe en frisse manieren kunnen interpreteren.

Een zeer gerespecteerde rechter uit het Amerikaanse Hooggerechtshof zei het zo: “De belangrijkste zin ooit geschreven, staat in het verhaal van de Uittocht uit Egypte en luidt: ‘Er kwam in Egypte een nieuwe koning aan de macht, die Joseef niet gekend had’.”

[Sjemot/Exodus 1:8]. Tal van gedachten flitsten door mijn hoofd. Ik wist ogenblikkelijk dat de rechter joods was, omdat die zin prominent geciteerd is in de Haggada voor Pesach.

Daarna ging ik in gedachte na welk van de vele andere teksten uit de joodse traditie hij had kunnen kiezen: het Sjema, de Heiligheidscode in Wajikra [Leviticus] 19, de Tien Uitspraken (Geboden). Maar nee, hij herhaalde zijn niet bepaald willekeurige opmerking en legde uit dat dit vers in het eerste hoofdstuk van Sjemot de hoeksteen van de beschaving zelf is. Leaders komen en gaan. Regimes wisselen. De Farao – die in Egypte als een god werd voorgesteld – was sterfelijk en de monumentale piramiden wijzen op dat onveranderlijke feit. Juist daarom moeten de wetten, die het menselijk gedrag bepalen, op volle waarde worden geschat, beschermd en geïnterpreteerd en van de ene generatie op de andere doorgegeven worden. Dit is precies de manier waarop Jodendom werkt. Niemand mag ooit de fout maken om zich te verlaten op de macht van één man, die misschien “Joseef niet kende.”

Progressief Jodendom geeft ons intellect en onze macht niet uit handen zodat een ander voor ons zal bepalen wat goed en slecht is. Zelfs toen Mosjee bij de struik, dat niet verbrandde, stond, durfde hij met God in discussie te gaan en tegen zij roeping te protesteren en roepen dat hij niet in staat was het volk uit Egypte te redden. De goddelijke Naam, die op dat moment geopenbaard werd, herhaalt de boodschap. “Èhejè asjer Èhejè” is een verkondiging die meerdere betekenislagen heeft. Desondanks leren we hieruit duidelijk dat God aanwezig is zowel in de toekomst als in het verleden en in de tegenwoordige tijd. Het is deze eindeloze tijdloosheid, waarmee we geconfronteerd worden als we het verhaal lezen van de zoektocht van een volk naar vrijheid in de wildernis van de Sinäi.